DISSERTATIO INAUGURALIS
De
CIRCULATIONE LYMPHÆ, ET CATARRHIS,
Quam
AUSPICIIS DIVINIS
ET INDULTU
GRATIOSISSIMI MEDICORUM ORDINIS
PRÆSIDE
DN. AUGUSTINO HENRICO
FASCHIO,
Med. Doct. Anatomiæ, Chirurgiæ & Botanices P. P. Archiatro Ducali Saxonico, & Facultatis
Med. h. t. DECANO,
Dn. Patrono, Præceptore & Avunculo suo filiali cultu æternùm sanctè colendo,
PRO LICENTIA
SUMMOS IN ARTE MEDICA HONORES ET PRIVILEGIA DOCTORALIA LEGITIME CAPESSENDI
SOLEMNI ERUDITORUM EXAMINI
EXPONIT
JOH. GODFRIDUS BERGER,
Saxo-Hallensis,
IN AUDITORIO MAJORI
horis ante & post meridiem consuetis
ad diem 29. MARTI A. O. R. M DC LXXXII.

JENÆ.
Literis NISIANIS.

magni nominis Medici *laudanum*, ex opio cum spiritu ⊖li fixato ac deinde calcinato, paratum, quod sub 🜍is *anodyni* velo, ubi intra limites continendi ∽us, miracula sæpè præstitit. Horum autem nunquam non conjunctio sit cum *cephalicis, succinatis* & 🜿is, vi ∽tus animales & lympham serenandi illustribus, quorum prudenti confœderatione immanes nocturnos catarrhorum insultus non præcautos tantum, sed & penitus eradicatos esse, ex felicissimâ Excellentissimi *Præsidis* praxi scio. E minerâ ☿ii artificiosè præparatâ elegans ♎tur 🜿is, ☉ribus ditata radiis, scopo nostro apprimè utilis. Uti enim aliàs ☿ius radiantissimum metallum est, luminis adinstar irradians ∽tus, ita alterius planetæ, cujus sodalitium ex ∽tuali magnetismo unicè amat, radiis pollentior factus, Archeum nostrum in scopos desideratissimos placidissimè deducere, ipsique lymphæ salutarem affricare virtutem potens est. Cetera ex hoc & reliquis fontibus apud practicos ad satietatem sunt definita, quapropter hîc abrumpo, grates religiosas nuncupans

TRIUNI DEO
cui sit
LAUS ET GLORIA!

UNda undam pellit, quò machina perpete motu
porisque & vasis intemerata siet.
Pellere si cesset, vel pulsa errore quiescat,
mox labem haut unam desidiosa ciet.
Tu laxare vias, fluxus componere motos
& vegetare sciens laude decente micas.

CL. BERGERO,

De ingenii raris dotibus, & solidâ in arte medicâ quoad Theoriam & praxin eruditione gratulor, & faustissimos successus precor

Georg. Wolffg. Wedelius.

NEscit in occulto BergI doctrina latere,
Quam Lympha circulata prodit optime.
Ergo nec illius claudetur fama Lyceo,
Orbemque terræ læta pervagabitur.

Hisce Nobilissimo atque Clarissimo Domino Doctorando, Fautori atque Amico honoratissimo de summis in Medicina honoribus propediem capessendis gratulari voluit, debuit.

J. Adrianus Slevogtius. D.



LECTURO FELICITATEM

AUTOR.



TRalatitium est Sagacissimi *per ignem Philosophi* effatum: non hauriendas è gremio Elementorum, nec ad placitum ortarum inde qualitatum dimetiendas Naturæ operationes. Nec suâ destitutum ratione; Quantam enim fictus iste quaternio cum satellitibus qualitatibus Arti Apollineæ attulerit sterilitatem, ipsa hactenus affatim elocuta est Natura rerum, ubique quadrigæ isti peripateticæ repugnans. Ex quo est, quod à prisco *Coi* ævo nihil progressa Medicina per gyrum rediit, & *Pergameni* locupletata præstigiis, circumactaq; rotante eodem cum posteris, in circulum, tenebricosam tandem concepit vertiginem in cerebris medentium, unde fœcunda facultatum, qualitatum, complexionum, aliorumque ignaviæ diverticulorum seges; Quasi verò in augusto naturæ imperio commenta hæc unum illud centrum sint, ad cujus circulum omnes omnium creaturarum proprietates circumvolverentur. Quibus quidem uberius delineandis in præsenti non sedet operari, paucis sufficiat attigisse hujus ætatis sagacitatem, quæ antecedentium seculorum supergressa felicitatem Naturæ introiit

Sacraria, & ſpretis Antiquitatis venerationibus altius ſe immerſit abditis. Exuit hactenus intellectum noſtrum præteritarum Ætatum inſcitiæ caligine Anatome, utpote quæ detexit Humani corporis mirandam fabricam, revelavit imis abſcondita viſceribus ſecreta. Cui juncta Chemia in denſis ignorantiæ Medicæ tenebris lucidisſimam accendit facem, ut feliciſſimis auſpiciis oculatis eruantur manibus, quæ à Naturâ eâ lege, ne inveſtigarentur, occulta, Ætas priſtina adulto ac ſolenni errore crediderat. Videlicet ut verbis utar Inſignis philoſophi *Hamelii*, prælucent Senſus & Experimenta Rationi, ne, quod olim conſueverat fieri, mens visvè imaginatrix res fingat potius, quam contempletur, ut ſunt fabricatæ à Natura. His innixa fulcris in immenſum crevit Medicina, ut adulta jure ſuo audiat. Nolo hîc in venerandæ Antiquitatis odium ſingula per partes repetere, vel ſexaginta obſervationibus tædioſo ſermone immorari, introducturus Cenſentem Illuſtris Nominis *Bartholinum*, qui *vix ait, umbram ſervamus ex Antiquis, quos non tam ſequimur, quod Naturæ inſtituta, aut Æterna adinvenerint placita, quàm quia ætate præceſſerunt. Multum egerunt illi; ſed tantum abeſt, ut peregerint, ut ignorarint potius infinita, cùm maxima pars illorum, quæ ſciverunt, minima illorum pars ſit, quæ ſequentium temporum docuit induſtria.* Hactenus inſignis judicii vir. Non ægrè ferant Antiquitatis Studioſi, quòd placita Ejusdem hîc deſeram, & Naturæ pariter ac Artis fultus experimentis *ſpretas* olim *Glandulas* nunc benigniſſimi *univerſi corporis nutrimenti officinas* appellē: *Emulgeant* iſti ex ſpongioſis glandulis humiditates ſuperfluas, aut vaſa fulciant, ne rumpantur; *nos* limpidisſimæ Lymphæ fontes ſcrutabimur. Cujus motum circularem & deſcendentes inde

Ca-

Catarrhos tumultuaria methodo diſpoſitâ Inaugurali hàcce ſiſto. Veniam autem mihi ab illis præſertim dari volo, quêis non acceſſi vel contradixi. Eſt enim hæc Libertas Academica, ut poſſis dicere in Naturæ præſertim genere, quæ ſentias, modò cum Ratione dicas, cui quidem rei ut asſueſcerem, ab ineunte dare didici operam. Neque quam in aliorum ſententiis dijudicandis mihi ſumſi libertatem, aliis invideo, imò potius commendo. Non illi promtius me monebunt errantem; quàm ego lubens ſequar, ſicuti Ætas creverit DEO dante ſolidiores aliquando fructus daturus. Eſto proinde favente in cœlis Numine

CAPUT I.
exhibens
Circularis lymphæ motus Theoriam.

§. I.

Integritatem humani corporis ingenioſiſſimæ Machinæ in motu conſiſtere, neminem reor inficias iturum. Eſt enim iſta, ſicut reliquorum animantium, reverà avtomatica, cujus ſuprema rota eſt impetum illud faciens Hippocratis, quod alias in corpore rotas quàm mirificè circumagit, hicque primus Archealis motus eſt, reliquorum in corpore princeps. Deflecto ab hoc ad liquidi motum, & ſepoſito tantisper ſanguinis inteſtino ſive fermentali, â contrariarum particularum, acidi cumprimis & ☍ſi, ex favore influi ſpiritus excitatarum conflictu oriundo, alterum localem ſeu progreſſivum perpendo, quo ſecundum hydraulicas leges movetur machina. In hoc antliæ vicem gerit muſculoſa cordis ſubſtantia, turbinis adinſtar contorta, quæ ceterorum muſculorum ritu per flammeos & lucidos ſpiritus fibras ejus

replentes contracta, propellit ex sinu sinistro sanguinis rivulos per arterias quaquaversum ad microcosmi tractus omnes in vitæ & fomenti solatium, iterumque dextro haurit præstito hoc officio ad confluxum circa cor velut oceanum reversos per venas: qui motus cum ab uno puncto ad idem redeat, *circularis* audit.

§. II.

Lympha dum plaustro spirituum ex glandulis nutritiis per lymphaticos ductus amandatur ad cor & partes corporis omnes, ac ex his ad easdem per arterias & nominatos ductus redit, haud planè absimili gaudet periodo: cujus indaginem juvabit Lymphæ theoria, cum ex nominibus rerum ideæ germinent. Non possum autem non, quin primo statim limine refrager solenni licet Lymphæ cum sero sic dicto sanguinis confusioni, quæ enim in synonyma abiisse, quem latet? Seri nomen antiquitati ortum debet per lactis deceptæ similitudinem, quam ideò jure derisisset *Helmont. Tr. Lat. humor. neglect.* si laticis sui natales ipse non ignorâsset: nec audienda *Francisci de le Boe Sylvii* &, qui castra ejus sequuntur, *modernorum* sententia, quibus *liquor ex serosiore sanguinis parte* in glandulis â reliquâ masâ segregatâ & animali spiritu ad easdem delato simul mistis elaboratus audit. Non equidem dubiam reddam spirituositatem Lymphæ, ab impressione vitalis auræ, cui jugiter adhæret, oriundam; ipsorum verò spirituum animalium in aquam, ceu putant, densatorum commistionem, haud facilè admittet, quisquis istorum naturam penitius rimabitur; qui enim è compage medullari in nervos emanantes & veluti radii ab ipso diffusi lumine totius systematis nervosi partes irradiantes ac citissimè trajicientes concentrari in liquorem renuunt. Sanguinis autem serum tantùm abest, ut Lympham constituat, ut ipsum potius sit productum ejus s. emerita Lympha, quæ nutritivo orbata balsamo & actionum reliquarum adepta scopos in liquorem hunc fatiscit, non tàm sanguinis, quam Lymphæ serum vocandum, eluendis partium culinis, evehendisque collectis inde & ex fermentante masâ præcipitatis salibus dicatum. Id quod familiari hoc experimento constat: Exhalatâ aut quovis modo ab-

stractâ

ſtractâ aqueâ Lymphæ parte illicò tota concreſcit in gelatinam albam, albumini ovorum analogam: quod neutiquam ſperandum de ſero incoagulabili & ſalium tantum ſuſceptivo. Queis perſuaſus deſcribo Lympham per Liquorem limpidum dulcem & balſamicum ex chylo à fermentante ſanguine depurato & Archeali glandularum nutritiarum digeſtione edulcato elaboratum in univerſi corporis nutrimentum.

§. III.

Chylus ergo crudior Lympha eſt, quem ex partibus balſamicis 🝆ſis mixtis cum ▽eis conſtare ſuſpicor, cum microſcopii beneficio innumeras bullulas 🝆ſas diſcontinuatas diſperſasque in ▽a oſtendat, non refragante ratione. Evibratus enim ſpiritus ſanguinis in contenta per villoſum ventriculi inteſtinorumque periſtroma, arteriarum potiſſimum exhibens congeriem, extrahit ex iisdem menſtruorum vitalium ope reſolutis partes ſubſtantificas 🝆ſas commixtas cum ▽eis, eâdemque operâ vaporum ſpecie movet ad glandulas inteſtinales, à quibus denuò collectæ in vaſis lacteis albâ apparent veſte, ſub chyli nomine. Idque, quod hîc almæ matris naturæ operâ fit, felix ejus imitatrix ars ratum facit, quando 🝆a aut reſinas confuſas cum ▽is & conquaſſatas lacteum inferre colorem, chyli æmulum oſtendit.

§. IV.

Collectus h.m. in lacteis chylus ad cōmune defertur receptaculum & per continuatum hujus ductum unà cum Lympha ſanguini infunditur. Qui ut aptus fiat reſarciendis œconomiæ defectibus, heterogenea exuat, neceſſe eſt & aſſumtorū, quem ſecum vehit, characterē: econtrariò autē jura aſſumat cōmunionis vitalis & civitatis donetur privilegiis. Id verò fermentis ſanguinis & glandularum ſuprà adſcripſi. Eſt enim hæc ſuprema poteſtas Archei, qui vitæ præeſt gubernaculis, ut fermentorum ope finibus ſuis clientes coaptet qualitates, quæ ſi rebelles reluctantur iisdem, in varias perturbationū procellas agitant vitæ præſidem, unde enormis actionum contingit læſio: Experitur igitur chylus novam fermentorum vim in ſanguine, ut conceptâ tandem in glandulis maturitate Lympha fiat. Operæ foret pretium, indagare fermentantis

ſanguinis, in quo reconditum eſt totius vitæ & ſanitatis fundamentum, cauſas; ſed elanguet ferè cogitanti de his animus cum calamo, tricis utpote haud levibus involutis; Spero tamen, excuſatum me daturam rei ſublimitatem, ſi liberius forſan aut minus apposite expoſuero, quicquid habeo conjecturarum. Quid? quod materiam diſceptandi ſuggeſſiſſe ſat eſt.

§. V.

Fermentationem voco particularum minimarum in fluidis corporibus ex favore influi & inſiti ſpiritus oriundum inteſtinum & colliſivum motum, in finem transmutationum, pro impetu influi & idea inſiti ſpiritus differentium. Hæcque per universi hujus ſyſtema latiſſimè ſe diffundit, totius naturæ explens negotium. Eſt enim univerſalis elaſtici ſpiritus in ⊖e 🜁eo, ab univerſali enato fermentatione, concreti perpetuum in his inferioribus cum mixtorum inſitis ſpiritibus commercium ac mutuus commeatus, quo excitati hi ſeminalium potentiarum reconditos recludunt theſauros & motum ⊖nis ac reliquis corporeis atomis, quibus congeniti ſunt, largiuntur in corporum vicisſitudines. Ab iſto hermetico ⊖e vernalis vigor eſt, quo dives tum temporis exiſtit 🜁 præ aliis anni ætatibus: id quod præter vegetabilium germinationes, regenerata ex 🜁e vernali ⊖ia in cadaveribus v. g. ⦶i, ⊕li, Onis &c. nondum omni magnete exhauſtis, evidentisſimè demonſtrant, alia ut taceam. Hoc igitur naturæ ⊖, uti ceteris inſervit fermentationibus, ſine cujus enim perpetuâ acceſſione atque affluxu mox motus omnis fermentativus in rebus cunctis exſpirat; ita ſangvinis etiam fermentationis ac volatiliſationis primarius autor eſt. Quo enim admiſſo per ſpumoſum pulmonum viſcus in oleoſi ſangvinis (cui ſpritus luminoſus vitalis inſitus eſt) penetralia, expanſionis ſuæ menſurâ hic denuò avidisſimè apprehendit & elaſticus ſ. influus fit, eâdemq; operâ reliquas in motum ciet ſangvinis maſſam componentes particulas, ex quo inteſtino & contrario particularum contritu nō tota tantum ſangvinis maſſa rarefiat & △s ſcintillet ſeu in Gas flammeum evehatur ſangvis, cum ſpiritibus nervorum & partium inſitis lumē vitale conſtituens, ſed & heterogeneorum quorumvis ſangvini, lymphæ, chyloq; commiſtorum præcipitationes & excluſiones fiant, neceſſe eſt. §. VI.

§. VI.

⊖ia fermentantis massæ reactiva sunt *acidum* & *oleosum*, hypostatica cujusvis ⊖is principia: Utriusque magneticus motus est & summa propensio sese invicem ligandi & in neutrum ⊖ fixandi, quod nõ fit sine collisivo motu. Illud suppeditat *Lien*; hoc si verum autumo in re abstrusâ, *capsulæ atrabilariæ*. Lienis acor antiquitati innotuit sub nomine melancholiæ, erranti tamen, quod pro excrementitio habuit, quem ceu utilissimum cum sanguine arterioso confundi constat. Ejusdem acoris hujus ævi assertores sunt *Helmontius, Walæus, Willisius, Bartholinus* aliique sensus convicti testimonio, quos inter acidi Lienosi energiam in sanguine cavam, cor & pulmones subeunte pro celebranda sanguinis fermentatione adhuc conservari, autor est solertissimus *Malpighius de Liene*. Capsularum atrabilariarum ☍sum humorem suspicor cum insigni *Kerckringio in proœm. Spicileg. Anatom.* (cujus sententia non absurda videtur *Excell. Ammanno in Parænesi ad discent. p. 112.*) ex egredientis ex his sanguinis notabili alteratione, alia ut jam prætercam. Uterque immediatè communicatur sanguini, quocum quivis pro suâ confligit indole: Acidus cum arterioso, ne nimis rarefiat, per cœliacæ ramum spleni advecto; ☍sus, elasticus cum venoso, ut rarefiat & ne nimis crassescat. Utriusque autem in hepate concursus non potest non esse collisivus, qui enim adversariâ particularum turmâ instructi dimicant inter se, motu primum leni ob aliarũ intertextum particularum, mox fortiori in pulmonibus. Ab alluente enim △eo ⊖e agitati & dissoluti, acquisitâ sic summâ activitatis sphærâ, intensiorem ineunt pugnam, pugilum adinstar contrariâ digladiantium acie, unde vitalis fermentatio, venosi cruoris in floridissimum & summè volatilem sanguinem mutatio, fermentorũ quorumvis peculiarium sub ⊖ium diversâ formâ militantium reparatio, heterogeneorum præcipitatio aliiq; emanant effectus. Hâc autem discordiâ, agitante cumprimis totam intus molem ∽u, per universos arteriarum tubos rebellant inter se ac pugnant, donec post saturiorem refermentationem orbi motore ac humidis interspersis partibus reduces per venas arctius se mutuo implicantes, adhæreant sibi invicem, & in glandulosis

hepa-

hepatis acinis secreti insiti fermenti ope ad 🜍eam redigantur naturam, ad folliculum & intestina bilis titulo amandandi: id quod 🜍ea bilis compages testatur, quæ evaporatâ 🜄â exsiccatior accensa, ut candela ardet, ortum suum aliorum 🜍rum more, ex acido & 🜭so invicem confermentatis manifestò arguens.

§. VII.

Hujus igitur Duumviratus harmoniâ uti, ceteris paribus, legitimè procedit fermentatio, ita unâ eâdemque operâ volatilisationes, 🜔ificationes, præcipitationes fieri, ex suprà dictis claret: quæ quantam depurationi chyli & futuræ in Lympham purissimam conversioni operam locent, quis non videt? Enati enim inde volatiles sanguinis ☿us digerendorum petunt latifundia, & agitando perpetuo intestino isto motu conquassandoque chyli minima, utilia separant ab inutilibus, quæ 🜔tata & sero ceu tabellario impuritatum, absorpta per suæ naturæ congrua secernuntur emunctoria. Ipsa autem chyli pars optima, post multiplicem hanc refermentationem in subtilissimos resoluta halitus per arterias aut immediatè nutritias appellit glandulas aut ab universi corporis glanduloso contextu prius collecta & in liquorem diaphanum concentrata per lymphatica vasa ad easdem deducitur, digerenda in Lympham dulcissimam (sensu sc. medico) verum naturæ & corporis nutriens vegetansque balsamum.

§. IIX.

Alia enim planè scena nunc luditur inter Apollineos mystas de Glandularum usu & naturâ, quas non imbibendæ spongiarum instar humiditatis cœnosæ, aut substrati pulvinaris in morem fulciendorum vasorum causâ, sed in nobiliores longè usus fabricâsse naturam, oculatior edocuit Anatome. Non operosâ egetur refutatione veterum iste error, cum vel ex solis lymphaticis ac grandioribus tenellorum glandulis, abunde clareat: quæ si perspecta fuissent Helmontio, non tàm sudoris, quàm nobilioris prosapiæ laticem ex iis haud dubiè derivasset. Detectis namque ab *Incomparabili Bartholino* novis earum ductibus, à splendente humore lymphaticorum eleganti insignitis titulo, mox removeri cœpit velum, quo tot per secula obducta latuit earundem

dem cognitio, & æstumari vilis antè habita dignitas. Hinc enim ulteriori Naturæ Curiosorum indagine sagacius rimatæ ex substantiæ modo aptissimè in *duas* divisæ sunt classes. Est equidem glandularum in genere omnium compages non nisi vasculorum minimorum, seu capillarium meatuum canalibus majoribus continuatorum in membranulis suis congeries, prout ex pancreatis & testiculorum virilium in unum quendam canaliculum evolutione liquet, quâ de vid. *act. anglic. p. 869.* has tamen diversa distinguit coagmentatio. Sunt enim *quædam* ex pluribus minoribus glomis ope fibrarum, nervorum, vasorum & membranarum cum aliquali superficiei suæ inæqualitate inter se connexis *conglomeratæ*; *aliæ* verò ex unâ quasi continuatâ æqualis superficiei substantiâ pro egressu lymphaticorum rimam habente conflatæ & *conglobatæ*, ceu egregiè confirmat experimentum *Graafii de succ. pancr. p. 19.* quô immissô per arterias syringæ ope liquore conglomeratæ à se invicem observantur recedere, non item conglobatæ. vid. *Sylv. disp. med. V. Wharton. adenogr. Stenon. obs. anat. de gland. or. p. 7.* it de *musc. & gland.* Ab utrisque valdè diversâ gaudent structurâ *Renales*, ideò tertium glandularum genus constituentes laudato, *CL. Sylv. l. c.* In his, quod obiter moneo, singularis & sat notabilis observatur pelvis, quæ ubi in venam sibi proximam, ab ipso cavæ trunco dextro in latere ferè semper oriundam, dehiscit, valvulâ munita est, venam versus apertâ, retrorsum clausâ, teste *Whartono in adenograph. p. 83.* unde immediata capsularum cum sanguine venoso communicatio clarè elucescit. Id quod datam §. 6. conjecturam firmare videtur: cui etiam illud *Sylvii* favet, quando liquorem in glandulis renalibus ex sanguine & animali ~~tu paratum sanguini à renibus post lotii serosi separationem redeunti & minus fluido à coagulatione & coitu servando inservire curiosè suspicatur *l. c.*

§. IX.

Glandularum ministerio uti Naturam secretiones molituram, ex structurâ earum alios inter verissimè prodidit *Glissonius* [illegible] *hep. p. 518.* Adeat ambigens officinas corporis secretrices omnes, & glandulosas deprehendet singulas. Non comme-

morabò urinæ & sudoris per renes & glandulosam cutim secretionem, aut muci nasalis & pituitæ intestinalis, quæ cadavera sunt lymphæ viscidæ factæ, ex glandulis suis proventum. Chylum per intestinorum miliares secerni supra innui, & ex lymphâ progeniti cuncti, nobilissimæ etiam sortis, liquores quem latere amplius queunt? Sic seminis, lactis, lachrymarum, humoris pericardio inclusi natales, cui ignoti? Humores sic dictos fermentales, stomachicum, salivalem, pancreaticum, biliosum ex glandulis scaturire, proletarium est vulgare: nec obscurum autumo, si ex capsulis atrabilariis & acidi lienosi ex glandulosis hujus sacculis sive *ovalibus*, ut *Malpighio* audiunt, corporibus ortum, ut adeò separationis opus glandularum perpetuò naturam subsequens vel ex his evidentissimè pateat. Cum verò hæc secretio diversimodè se habeat, pro glandularum secernentium diversis specificis impressionibus, dum in nonnullis ad excretionem, in aliis verò ad reductionem tendit; hinc ad ceterarum differentiam præeunte *c. l. Glissonio* nutritias vocare libuit, quæ alibilis lymphæ præparationi ministrant, quas inter cerebrum, thymus & conglobatæ omnes cumprimis eminent.

§. X.

Cerebrum glandularum maxima jam olim audiit *Divino Seni libr. de gland.* & se vel sponte ex communi cum aliis glandulis structurâ earundem annumerat familiæ. Est enim tota ejus medulla non nisi congeries fibrillarum seu vasculorum, quæ à caudice spinalis medullæ hinc inde tortuosè veluti reflexa folia circumducta cavitates & anfractus efformant, & tandem in propriis glandulis cerebri & cerebelli corticem constituentibus, altis implantantur radicibus, quod *contra Whartonum* egregiè demonstrat oculatissimus *Malpighius* de cerebri cortice, ubi multa longè elegantissima occurrunt, heic ideò conticenda. Glandularum autem nutritiarum titulo insignivi cerebrum, thymum & conglobatas omnes, non ut *Entii*, *Glissonii*, *Whartoni*, *Charletonis*, *Consentini* & reliquorum asseclarum causam agerem, quorum enim nutritius nervorum succus ex ventriculo, liene, glandulis mesenterii, lumbaribus aliisque (non enim ratione officinæ inter se conveniunt omnes) ad cerebrum per nervos

 de-

deferendus & exinde ad totum corporis habitum depluitis satis explosus est à celeberrimis *Bartholino in spicil. 1. de vas. lymph. c. 3. Betto de natura & ortu sanguin. sect. 8. Graafio de succ. pancr. p. 527. Bohnio in Disp. phys. 12. §. 13.* sed ut *genuinum* peridromæ lymphæ principium eruerem.

§. XI.

Sunt enim prædictæ glandulæ reverà fontes & officinæ lymphæ, ex quibus ubertim ista scaturiens per vasa lymphatica se diffundit in sangvinem, cor & universum corpus, ex quo reflua ad easdem redit novo imprægnanda vigore. Ut ut enim virtute fermentorum, intestinalium sc. & sangvinis, separatoriâ à crassioribus secretus sit chylus, nondum tamen nutrimenti obire vicem potest, qvum assumptorum sæpè naturam adhuc redoleat, sed saturiore in glandulis nutritiis digestione & circulatione in lympham dulcem, indeterminatam & naturæ alendarum partium consentaneam immutetur, necesse est. Dulce namque, autore *Coo* τὰ γλυκέα καὶ τὰ πίονα, καὶ τὰ λιπαρὰ πληρωτικά ἐστι, inquiente *l. 2. de vict. rat. sect. 4.* γλισχρὸν ac balsamicum desideratur alimentum, ne aculeis suis depascatur carnes; earum diffluxus potius quàm confluxus, atrophiæ quàm nutritionis causa; quod ipsum exauctorato in alendi negotio sangvine, in nervosi laticis patrocinium seduxisse Anglorum complures, ex scriptis ipsorum liquet. Vid. *Ent. pro circul. sangvin. digress. 3. Gliffon. anat. hepat. c. 45.*

§. XII.

Glandularum nutritiarum nativa dulcedo penes homines & quadrupedantia animantia gustus comperitur testimonio, ut hinc ex substantiâ glandularum dulci, svavi & delicata familiaritatem cum succo nutritio non malè collegerint *Glissonius c. l. & Wharton. in adenograph. p. 174.* In quonam autem edulcandi ista vis consistat, licet determinationis sit difficillimæ, nullus tamen erubui, Archeali glandularum nutritiarum digestioni eandem adscribere, quo enim non aptius edulcandis humoribus excogitari potest principium. Idque non repugnat iis, qui fermentorum intra glandulas activitatem venerantur, omne membrum juxta insiti virtutem fermenti vegetari, nec ergò sperari trans-

mutationem ad novam generationem, nisi mediante fermento, bene ab *Helmontio* edocti: Nihil enim aliud ista sunt, quam congeniti quibusvis partibus spiritus, penitioribus humidi earum primigenii penetralibus intimius immersi, quorum reconditæ seminales potētiæ, uti non nisi obstetricante arterioso spiritu recludi & ab animali in actum transferri gaudent; ita perenni isto spirituum in glandulis nutritiis collisu (quem Archealem dixi) chylus magis digestus & seminali glandularum dulcedine, ex insito earū excitato spiritu transumtâ, tinctus, saporem acquirit mitem, dulcem, omnibus corporis partibus perquam naturaliter consentaneum & gratum. Ac ideò tot canaliculorum gyris constant glandulæ, ut circulati per eosdem lympha & chylus penitissimam cum spiritibus, glandularum penetralia subeuntibus, miscelam ineant, eorum impressiones assumant, ac veluti solarium radiorum motu uvæ succi cruditate austeræ maturantur, dulces fiant & maturi. Videtur etiam ad fibrositatem, hinc consistentiam magis suam in glandulis nutritiis accedere lympha: ex rupto quippe chyli receptaculo vitro excepta fibrosior apparet & faciliùs, imò tota ferè sine ullâ etiam evaporatione in splendidam concrescit gelatinam multis minimis conspicuam fibris, quam ex artuum aut aliarum partium ductibus ad conglobatas tendentibus collecta.

§. XIII.

Præmunitâ jam viâ ad circularis Lymphæ motus enodationem brevissimis descendo. Detectis namque genuinis ejus fontibus & officinis, obscurum amplius esse haud potest, moveri Lympham dictis ex fontibus (cerebro sc. thymo & glandulis conglobatis) per vasa lymphatica ad sangvinem, & ex hoc ad eosdem remeare; ut adeò luce radiet clarissimâ suo dignum autore effatum, quod ex disertissimo Celeberrimi *Wedelii* ore habeo: Omnia in sangvinem, omnia ex sangvine & omnia pro sangvine. Ut autem plenius constet allegatus circularis Lymphæ motus, suppono:

1. Axiomatis physiologico-anatomici instar valere: ubi glandulæ, ibi secretio, & vice versâ.

2. Nullam partem esse sine glandulis, ut nulla sine lym-

phâ,

phâ, ipsius *Medicorum Principis* testimonio: καὶ ἄλλαι δὲ εἰσιν ἐν τῷ σώματι ἀδένες σμικραὶ καὶ πάνυ inquientis *lib. de gland. c.4. t.6.* Et *aliæ sunt in corpore glandulæ minutæ, & ubiq; in universo*; quæ versio est laudati Excell. *Wedelii*, Patroni ac Præceptoris mei summè colendi.

3. Nullum in corpore visum lymphaticum, quod non à glandulâ oriatur, vel in eandem inseratur, & sic perpetuam inter vasa lymphatica & glandulas esse communionem. Vid. accuratissimi *Stenon. observ. de musc. & gland. p. 44.* quod vel ipsa CL. *Blasii* observatio *in anat. animal.* quâ asserto quidem huic obicem posuisse videtur, confirmat.

4. Maximam lymphaticorum vasorum abundantiam tùm in anticamera quasi cerebri, tùm in ipsâ cerebri substantiâ extare; quæ verba sunt Excell. *Wedelii in Phys. med. p. 177.*

5. Ex thymo lymphaticos ductus in venam se subclaviam exonerare, vid. *Wharton. adenogr. pag. 97.* cujus scrupulum, utrum omnes per capillares in hujus glandulæ substantiam terminentur, an verò ab aliis venientes partibus per eundem tantùm labantur, evellit Celeberrimus olim Anatomicus, nunc Historiographus Regius *Jac. Henr. Pauli*, ex ipso orientium thymo Lymphaticorum ductuum, cum axillaribus, jugularibus & thoracico concurrentium, expressè mentionem faciens in *anat. Bils. c. VI. p. 70.* Quod etiam verosimilius censet *Bartholinus in anat. reformat. p. 748.* ob cavitatem manifestam & capacem in medio thymi à se & *Graafio* visam, humore limpido plenam: qualem humorem, sed chylosum magis in thymo etiam reperit *Harveus exercit. anat. ad Riolan. p. 19.* & ex eodem copiosè profluentem vidit *Deusingius de lacte c. 3.* manifesto existentium in thymo lymphaticorum indicio. Neque tamen ideò peculiare excretorium vas aliarum conglomeratarum more eidem denegandum censeo, cum sat insignem ductum ad maxillares usque glandulas thymo tantum non continuas excurrentem bis observârit Excellentissimus D. D. *Præses*, Patronus ac Præceptor meus filiali cultu æternum sanctè devenerandus; qualis forsan etiam fuit à *Graafio* notatus *de succ. pancr. p. 18.* Per talem ergò ductum superfluam à thymo lympham, ▽ siorem forsan, finibus tamen

 suis

ſuis utilem, in maxillares, hinc & os deponi pro ſalivæ materia, ſuſpicer, quid vetat? eandem enim glandulam & nutritiam præparare lympham & emeritam excernere, non implicat.

6. Quæ in aliis radicantur partibus lymphatica omnia lympham ſuam ad conglobatas prius glandulas vehere, quam ſanguini commiſceatur; v. g. â muſculis intercoſtalibus, pericardio & annexis partibus orta lymphatica œſophagæis inſeruntur glandulis *vid. Wharton adenogr. p. 105.* ab artubus ſuperioribus venientia, axillaribus &c. vid. laudatus *Pauli l. c. p. 70.* ex conglobatarum verò concavâ parte emiſſa verſus & ad cavam ſuam revehere lympham vel immediatè, vel mediantibus aliis conglobatis, quod αὐτοψία evincit laudatiſſimus Stenonis, quâ glandulam ſalivarem exteriorem examinaturus ex tribus diverſis conglobatis, parotide ſc. conglobata maxillari interiori appoſita & conglobata alia ſupra fauces ad finem narium, non procul â tonſilla ſitâ, tres etiam diſtinctos lymphaticorum ramos deorſum in gibbum communis ideò dictæ glandulæ diſſeminatos, & ex hujus concavâ parte quartum vas ad cavæ in jugularem, axillaremque divaricationem miſſum obſervavit, *obſerv. de gland. or. p. 41.* Hinc

7. Conglobatas omnes arterias præter, venasque & nervos binas lymphaticorum ſpecies in ſe continere, evehentem alteram, alteram advehentem. Hæc in glandularum ſparſa ſuperficiem ab aliis partibus refluam lympham de novo præparandam advehit, iſta præparatam evehit, cavam verſus exporrecta. vid. *Stenon. obſ. de muſc. & gland. p. 41.*

8. In venas circa axillaris jugularisque confinium utroque in latere, veram lymphaticorum ſuperiorum dari inſertionem.

9. Communem inferiorum omnium truncum, thoracicum ſc. ductum, ultra jugulum non adſcendere, nec inſtar labyrinthi contorqueri adeoq; nec tortuoſos gyros efficere: Siquidem hæc cuncta autopſiæ repugnant, & meritò cum CL. *Hornio* pro figmentis ſunt reputanda ac inventoris tantum conjecturæ & ingenio pro ſtabiliendâ falsâ ſententiâ adſcribenda, cenſente laudato *Pauli l. c.* Sed

10. Tho-

10. Thoracicum ductum modò uno, modo pluribus ramis, subclaviæ sinistræ & jugulari nonnunquam, cum superioribus ejusdem lateris lymphaticis, quorum quædam ipsam etiam cavam intrare visa sunt, testantibus *Act. Hafn. p. 240.* reverà inseri, vid. *Stenon. l. c.* Ipsum verò tortuosum *Bilsii* receptaculum cum suis gyris, anfractibus, tubulis, ramis, surculis, nil aliud esse, quàm lymphaticorum jugularium ex superioribus glandulis ad axillares, & quidem utrinque, propagines, variantes pro ludentis naturæ arbitrio variè, vid. laudati *Stenonis* & *Pauli l. c.* qui cuncta huc spectantia plenissimè enodârunt.

11. Ligata vinculo lymphatica vasa inaniri, axillas & cor quà spectant, at versus glandulas & extrema conspicuo tumore eminere; immissumque per siphunculum in apertum ex superioribus lymphaticum vas aut ipsum etiam thoracicum ductum, lac aut alium blandum liquorem trans dextrum, cordis ventriculum & pulmones qui in transitu moventur ipsius sinistri sinus penetralia & ortam petere; quod non semel fausto cum successu & jucundo spectaculo ab Excellentissimo D.D. Præside, Præceptore meo filiali cultu æternum prosequendo, tentatum memini.

12. Valvulis innumeris prædita esse lymphatica; unde nodosa apparent & æqualiter tumentia; adeò, ut earundem susupra bis mille quidam demonstrârint, referente *Bartholino in Anat. reform. p. 623.* Hasque deprehendi ubique in lymphaticis obstare ad extrema & glandulas vergenti stylo; patere verò ad cor tendenti & receptaculum ceu principium thoracici ductus, ad quod omnis inferiorum lympha ruit; unde has regressum lymphæ impedire, extra dubium esse.

§. XII.

Ex his, queîs alia passim occurentia facilè licebit addere, perquam clarè elucet & colligi potest 1. κατ' ἄρσιν: Experientiæ adversari placita Nobiliss. *Bilsii* & omnia ejus aufugia vanas tantùm subtilitates esse, judicio celeberrimorum *Bartholini*, *Hornii*, *Stenonis*, *Pauli*, *Graafii*, aliorumque; Nec istorum assertis respondere experimenta, qui motum lymphæ ex primis viis per vasa lymphatica ad uterum, ubera & alias partes, aut potulentorum

per

per easdem vias ad renes contendunt. Sed 2. κατὰ θέσιν: Motum Lymphæ omnis naturalem esse à peripheriâ ad centrum h. e. à Glandulis Nutritiis per vasa Lymphatica versus cor. Scaturiens nimirum Lympha perpetuis rivis ex glanduloso cerebro, per lymphæ ductus sanguinis infunditur oceano pro irrigando totius systemate, & ex hoc ad idem remeat per arterias. Eundem Lymphæ ex thymo motum esse, ex præsuppositis claret. Ex ceteris verò emanans fontibus, glandulis sc. conglobatis, per evehentia lymphatica ex inferioribus quidem mediante receptaculo communi hujusque propagine venæ subclaviæ sinistræ, ex superioribus verò immediatè utrique jugulari nonnunquam ipsique cavæ infusa eundem petit communem oceanum, & pulsu cordis arteriarumque systaltico motu totius corporis permeat partes, in quibus glandularum minimarum & segregantis spiritus ope à cruore separata per secundi generis seu advehentes lymphæ ductus ad easdem redit de novo perficienda.

§. XIII.

Principium ergò seu terminus, à quo initium circulationis suæ lympha ducit, sunt glandulæ nutritiæ, terminum ad quem sanguis & cor constituunt, terminos intermedios reliquæ corporis partes & vasa: Hæc verò duplicia sunt, evehentia lymphatica, & revehentia, respectu cerebri & thymi (num enim hic duplici lymphaticorum genere constet, nondum liquet, neque tamen suâ caret probabilitate) sanguiflua, proximè arteriosa; conglobatarum intuitu remotè venosa, proximè cumprimis alterius generis sive sic dicta advehentia lymphatica & arteriosa.

§. XIV.

Vectores autem Lymphæ spiritus feci, in quorum enim imperio uti naturalis est scientia, quorumvis humorum motus ad suos scopos dirigens, qui secundum diversas impressiones diversorum vasorum insinuati capillitiis ad certos deproperant terminos; ita istorum cumprimis favore ex glandulis suis vehitur & ad easdem revehitur Lympha. Finis tandem circulationis hujus est, ne unquam desit alendis & vegetandis corporis partibus congruus alimenti commeatus, sed resarciendis œconomiæ defe-

ctibus vitalis semper ac nutritivus ros suppetat, qui marcorem microcosmi & siccitates imbribus suis temperare, humidum radicale fovere, alendarumq; partium formam assumere aptus natus sit, de quo dici solet: *iisdem constamus, quibus nutrimur.* Atque his extemporaneo impetu & incomto stylo in chartam conjectis circularis Lymphæ motus theoriam finio & pergo ad

CAPUT II.

continens

ex

Læso Lymphæ Circulo oriundos Catarrhos.

§. I.

EXplicato hactenus naturali Lymphæ motu, facilius nunc innotescent læsiones ejus, queis exponendis operer, tractandi serie teneor. Unde quidem innumerorum fœcundam morborum segetem pullulare video, quos omnes heîc persequi aut enumerare, meum jam non est, nec sinit propositi brevitas. Sufficiat igitur in præsenti, *catarrhorum* tantum fontes presse indicasse, cùm aliâ occasione præcipuas circulationis Lymphæ læsiones plenius enodare, animo sedeat.

§. II.

Productâ in scenam felicibus auspiciis Lymphâ, vel paucis comprehendi lineolis cœpit vastæ molis operibus aliàs tradi solita catarrhorum historia, adeò, ut quicquid etiam de serosâ colluvie dictum est a *Pisone*, verba ex *Zassio* sunt *Deusingii Tr. de digestione*; id ferè omne de Lymphâ sit accipiendum. Genuino autem sensu per catarrhum innuitur Lymphæ neglectæ à glandulis in partem decubitus, lædens functionem partis. Quod præter *Divini Senis* testimonium *libr. de gland. t. 8.* ipsæ corporis eloqvuntur partes, quando oculis & auribus materiam affundi, exulcerationes hinc fieri & inflammationes, gravedine obsideri nares, solutiones quasi ipsius quandoque cerebri in graviori co-

ryzâ fieri, ſtomachum, aſperam arteriam, pulmones, artus & reliqua corporis membra ab undis his ſtagnantibus aut vitiosè motis variè ac miſerè affligi, malo cotidiè noſtro experimur.

§. III.

Subjectum catarrhorum primarium ſunt *glandulæ vivido inſtructæ ſpiritu*, qui variis laceſſitus occaſionibus, catarrhorum pluvias fundit, quas dum reliquæ corporis partes ſuſtinere coguntur, hæ ſubjecti adæquati ſeu denominationis titulum jure ſibi vendicant. Idque non mirabitur, qui morbos in ipſo vitæ centro hærere; organa autem ex variâ vitalium poteſtatum alteratione plecti & pœnam affectorum ſpirituum luere non neſcit, qui proin uti vitæ & ſanitatis, ſic (vi contrariorum) præcipuum ac penitum morborum ſubjectum exiſtunt, quod vel ſola evincunt cadavera, quæ ob vitalis principii diſceſſum ægrotare deſierunt.

§. IV.

Iſtud ergò ut ſuâ radiet luce, *cauſam* catarrhorum *immediatam* ſtatuo *læſam lymphæ circulationem* ex turbato glandularum diſtributivo negotio. Iſtud enim commune glandulis omnibus officium eſſe, ut lympham ſegregent & in vaſa ſua diſtribuant, ex præmiſſis claret. Hoc autem non pororum tantum figuris ac meræ proin transcolationi mechanicæ tribuendum eſt, ſed vitali potiùs electivo principio, ex glandularum inſitis & influis, arterioſo & animali, ſpiritibus invicem confœderatis, unitis ac confermentantibus elicito. Quod, uti in debito conſtitutum vigore lympham ex glandulis per vaſa ſua in congruos ſcopos movere doctum eſt; ita ſive à lymphâ abundante & peregrino ⊖e imbutâ, ſive ab externâ △is injuriâ aut alio modo, ſive propriis Archeallibus paſſionibus, ſpiritus nempe univerſalis influi peccato, vel particularis inſiti errore, alienetur, mox muneris ſui oblivioſum fit & habenas diſtribuendæ Lymphæ abjicit, h. e. deſerit lympham & negligit, aut planè ab hoſpitio ſuo relegat & eijcit. Lympha autem vitalis hujus motoris orbata ſodalitio à ſcopis naturæ degenerat, è glandulis hinc ſuis & canalibus aberrans, excrementi indolem ſuſcipit & catarrhi nomine partes gravat. Eſt enim hoc vitalium humorum ingenium, ut excluſi à ſpirituum conſortio ab indole ſuâ deſciſcant, exitiale nonnunquam poteſtatibus corpo-

ris

ris virus capientes. Exundans ergò Lympha non ipsa causa primitiva & immediata est, sed ab errante glandularum Archeo, tanquam radice, in novam tragœdiæ scenam producta, quæ enim ipsa tandem in causam abit & novos de se hæredes in Archeis partium suscitat. Atque in hoc consentientem reperio antiquitatem, dum enim expultricem cerebri vitiatam pro causâ immediatâ accusavit, quid aliud istâ insinuatum ivit, nisi Archeum cerebri lacessitum? vid. *B. Rolfincii Method. cognosc. & curand. affectus partic. capitis diss. 12. de Catarrhis.*

§. V.

Causa *mediata proximior* est *Lympha abundans, viscida, stagnans, acris, acida*, proprio aut ex alienis digestionum primæ præsertim, erroribus, vel ipso etiam △e hausto contagio inquilini glandularum ∽tus hospitium inficiens: unde distributionis exorbitantiam irritatus patrat ∽tus & perniciosa catarrhorum collegia fabricat.

§. VI.

His causis proximioribus promptè velificantur *remotiores*, quas inter principem locum tenet glandularum *nativa* & *adventitia debilitas*. *Ista* in ipsis Archei glandularum potestatibus â primo ortu infixa est: Qui enim omnium partium sigilla, potentias & characteres secum fert spiritus plasticus, dum semet ipsum tandem vestit & materiæ nutritivæ amictu induit, eodem opere secundum idearum suarum, quæ quasi spirituum appendices sunt, modulum, colliquamentum ovuli materni lymphaticum actuat, figurat, format & quandoque deformat. Uti ergò secundum impressas istas in vitali initio ideas naturaliter fit generatio & partium formatio; ita evolutio harum, si morbosæ sint, in partibus, favente causarum occasionalium turmâ, in morbosos etiã fructus progerminat. Quanquam enim ipsæ ideæ non sint operatrices, quod contra *M. Marci* noto, hoc quippe unicè vitali principio tribuendum, nihilominus secundum eas, tanquam normam, Archeus partis hunc effectum edit, similem principio suo, ex quo ideam habet. Hinc Parentes podagrici, phthisici, catarrhosi &c. in seros nepotes morbos legant, hæreditatis istius paternæ unico executore existente spiritu seminali seu pla-

ſtico. *Temperamentum pituitoſum, Ætas ſenilis ac juvenilis, ob ſpirituum torporem & lymphæ viſcedinem ſymbolum ſuum promtè conferunt. Adventitia* glandularum debilitas variis debetur cauſis, morbis, plagis &c. à quibus perculſus inſigniter glandularum Archeus à ſcopo aberrat & catarrhorum faber fit.

§. VII.

Ex rebus *non naturalibus Aer* frigore excedens aut calore fores huic malo ſæpiſſimè pandere ſolet. Iſtius verberio glandularum penetrale quærunt ſpiritus, unde defraudata vitali aura Lympha condenſatur & ſpontaneo fluit deoubitu ; hic verò diſſipando ſpiritus, hinc glandularum tonum laxando ad uberiorem influxum lympham fluidam invitat, cui regendæ & diſtribuendæ impar eſt Archeus. Aer nebuloſus, craſſus, pluvioſus, impurus non parum confert; qui ſi conſtitutione κακοηθεῖ ſordet, h. e. acore quodam archeali ſpecifico cum inquilino glandularum ſpiritu confermenteſcibili inquinatus eſt, epidemios excitat catarrhos, quales anno 1675. per totam ferè Germaniam ſæviere, & à *Foreſto l.6. obſerv. 3.* nec non *Valeſco de Taranta Montiſpeſſuli anno 1387.* annotati ſunt. *Anni Tempus* quodvis ferax eſt deſtillationum, ipſe etiam benigniſſimus aliàs vernalis 🜁, elaſticis, æthereis atomis turgidus collecta per hyemē in glandulis ſeminia morboſa exſuſcitans. *Nox* quoq; & *veſpera* catarrhorum feraciſſimæ ſunt: uti enim rapidior de die M. Seæ motus eſt, exſuſcitatæ radiis ſolaribus, ſibi amiciſſimis ; ita contrarium infert Luna, cujus radiis alteratus 🜁 ſpiritus noſtros & ſanguinem, ad quos ſibi intimum acceſſum parat, torpidiores reddit, (quod per torturam noctis exprimit *Helmontius*) hinc lymphæ ſtagnatio fiat & glandularum offenſiones ſequantur, neceſſe eſt. In *cibo* & *potu* commiſſi errores in quantitate, qualitate vel utendi modo, imprimis largior potus (hinc Süſſe geben Flüſſe) amplam defluxionis materiam ſuggerunt ; qualis enim chylus, talis lympha. Ex ceteris rebus nonnaturalibus, quæcunque tenorem ſpirituum deſtruunt, aut lymphæ ςάσιν & corruptelam promovent, non minimum momentum conferunt.

§. VIII.

§. VIII.

Ex hactenus ergò dictis patet latitudo subjecti catarrhorum: non ex uno tantum fonte, capite sc. illos scaturire, sed, uti quodvis membrum lymphâ & glandulis dotatum est; ita quodvis suum habere caput & fontem defluxionis, vid. *Stenon. de musc. & gland. p. 50.* Non immorabor hîc antiquitatis commentis de catarrhorum generatione, cùm ab *Helmontio* primùm sub titulo *deliramentorum catarrhi*, hinc & aliis abundè sint explosa. Vid. *Excell. Bohnii elegantiss. Diss. de Catarrhis.* Istud autem meretur trutinari, utrum nullus planè defluxus à capite ad subjectas partes sit concedendus? Quod quanquam Galenismum sapere videatur Helmontianis, & operosè refutatum sit ab *Excellentiss. Schneidero in Volum. de Catarrhis*; nondum tamen exaruisse videntur omnes septem *Hippocratis* Catarrhi, quos *l. de gland. t 8.* allegat. Pro *Divino Sene* loqvuntur Bataviæ ista Sidera, Celeberrimi *Sylvius prax. l. 1. c. 27. §. 29.* & *Barbetti Prax. l. 1. c. 4.* Nec forsan immeritò. Cum enim in glanduloso cerebro, tanquam spirituum & lymphæ officina, magna indies sequestratio fiat, nec viæ inviæ sint, ipsum etiam externum caput infinitis ferè glandulis & lymphaticis obsitum sit, quidni & tales ab his defluxiones admittendas omninò censeamus? Favent asserto cerebri & reliquarum capitis glandularum, parotidum sc. maxillarium, jugularium &c. gyrum Bilsianum constituentia lymphatica, per quæ catarrhalem lympham in sangvinem ἀθρόως illabi, hinc circulationis beneficio ad dextrum cordis ventriculum per adscendentem cavam, inde ad pulmones translatam, cùm pro alimento apponi nequeat & copiosior affluxerit, multorum in thorace morborum fomentum fieri posse, clarè elucet. Vid. eleganter hanc in rem differentem *Jac. Henr. Pauli in anat. anat. Bils. c. 8.* Et si cum sangvine effunduntur catarrhi, ut quidem vult laudatus *Schneiderus*, quidni cum eo etiam à capite provenient? Vias ex cerebro ad palatum & nares satis probat porositas ossium cranii, quæ cribrorum instar pertusa esse, autopsia docet. Sed cur non uno solido osse ferruminâsset natura hunc aditum, si præclusum esse eundem voluisset? Quid, quod processus seu tubuli cavernosi à durâ matre per ossis cribriformis foramina ad nares dispersi sunt, quibus immissum stylum per

idem os ad nervorum olfactoriorum cavum facilè pertingere, experimentum est Celeberrimi *Bohnii in programm. anat.* laudatum. Taceo hîc observationes circa ægrotantes à morbis cephalicis passim notatas, quæ excretionis talem viam in nares dehiscentem abundè svadent. Vid. *Willis. anat. cerebr. c.12.* Non animus est, singulos *Hippocratis* catarrhos in libertatem vindicare, cùm quid veri alant falsique, plenissimè demonstratum sit à laudato Excell. *Bohnio c. l.* istud tantum moneo, non omninò negari posse depluvium catarrhorum ab externis capitis partibus, in quas ab ambiente △e maxima fit impressio, circa spinam per mediam musculorum porosam substantiam. Hæc regia depluentium catarrhorum via videtur, per cujus intervalla decurrunt nonnunquam ad renalem & intestinalem excretionem, unde dolores, tensiones, corrugationes, calores aut glaciale quandoque frigus istâ in regione observari solent.

§. IX.

Diagnostica signa ad tria referri capita commodè queunt: ad *locum* seu *originem fluxionis*, *materiam fluentem* & *terminum fluxionis*, seu *partes*, quas invadit. Sic capitis glandulas affectas esse, patet ex hujus gravedine, dolore narium, rheumatismis, spuitione frequenti &c. Materia fluens quomodò se habeat, an tenuis, vel crassa sit, acris, acida vel insipida &c. ipsa se manifestat. *Prognosis* variat (1.) ratione *subjecti*, pro cujus genio catarrhus diversos gignit effectus. Quando enim nobiliora loca, ut nervosa, impetit, spirituum deliquia & ærumnosos labores parit. Sic à catarrho in sinistram præcordiorum regionem delabente non absque causa sibi vulgus metuit, non, uti vulgo quidem persvasum est, quod cor ibidem propendeat, sed ob nervosum ventriculi orificium, quod si experitur immanitatem catarrhi, non possunt non suffocationes & extrema imminere. (2) ratione *catarrhi*; sic ⊖si, acres periculosi sunt, dum dolores, accensiones & erosiones inferunt; his tamen periculosiores nonnunquam insipidi, insensiles. Non enim à ⊖bus tantùm mensurandæ sunt qualitates, quæ naturam valdè lædunt, cùm insipida sæpè & nullo sapore cognita, nihilominus operantissima sit, & diviniores exerat virtutes, quàm si ⊖bus debeatur. Maximè ergò metuendi catarrhi

tarrhi, qui stupefactivâ imbuti qualitate sunt, intimius enim, admissi motus fixant & coagulant, undè ægerrimum frigoris sensum ipsamque mortem inferre solent.

§. X

Curationis cardo in hoc præcipuè vertitur, ut læsus lymphæ circulus restituatur: quod fit spiritus in ordinatum motum redigendo, lympham vappescentem, aut copiâ & situ peccantem corrigendo & evacuando. Quanquam ergò *Helmontii* effato posteriora saltem meditentur primarum viarum evacuationes, & primitivam labem nocuamque radicem in ipso glandularum Archeo lacessito insitam non attingant, nihilominus dum cruditates, catarrhorum nutriculas & sæpè causas, ipsosque stagnantes aut vagantes catarrhos removent, laudem omninò merentur. Ex emeticis splendet *♀eum Mynsichti*, ⊖bus imprimis fixis diureticis & sudoriferis mineralibus associatis nobilitatum, quod vi stagnantem viscidam lympham resolvendi, movendi & obseratas excretionum officinas recludendi insigne, in catarrhis â ventriculi præcipuè cruditatibus felicissimam locat operam, hinc in febribus intermittentibus ab hypochondriorum ♀eis obstructionibus laudatissimum. Inter purgantia laudem merentur mitiora & benigniora, qualia *aloetica*, quæ solitaria sæpè sufficiunt, aut pro durioribus ileis & humorum visciditate ☿io d. *Jalapinis, scammoniatis, colocynthiacis*, aliisque variè acuari & additis *♃nis*, ⊖e succini, determinari possunt. Maximè autem appropriata & indicatissima sunt *Diuretica* & *Diaphoretica*, quæ peregrinos lymphæ odores dissipandi, viscidam & vappescentem corrigendi, exundantē & copiosam per cribra sua eliminandi virtute splendent; quorum omnium catalogum hic inserere non vacat, sufficit, præcipua quædam allegâsse. Eminent cumprimis ⊖*ia vol. CC. eboris, succini*, quod præter communes cum dictis vires, subtili suo acido ad naturalem crassin & temperiem lympham redigit, ⊖*ia vol. 🜀sa balsamica, qualis* [illegible] ⊖✱ci 🜄ui in concretionem ⊖is enixi volat. pinguedinosi nuptus, & 🜀 *anthos, anisi, succini* nobilitatus: quæ cuncta ad intima sanguinis & glandularum scrinia admissa, luminosam spirituum in glandulis accensionem promovent & viscidam lymphæ textu-

texturam penetrando, vappescentem & acido notatam charagmate dulcificando & eliminando, circulum lymphæ felicissimè restituunt. Istud ⊖ *vol.* ♁*sum*, ubi spiritus exsuscitandi, lymphæ deviæ qualitas & textura corrigendæ, nimis verò impetuosa stimulatio obtundenda, adeoque anodyna & resolutiva virtus in æquilibrio quasi stare debent, cum *essentia laudani op.* faustè combinatur. Ipse simplex ⊖ ✱ ci vi incisionis, resolutionis & abstersionis potentissimus, tenacitatem coagulatorum, hinc glandularum oppilationes feliciter tollit & ex symboli ratione catarrhos cum ⊡â, quæ spumosa inde fit, educit. Cum spiritu ⊕tri mistus neuter fit & temperatus, in medio existens statu, hinc insigniter deoppilativus & diureticus. Felix quoque in exterminium catarrhorum connubium init cum *u mastichis*, qui simul pectoralis, stomachicus & pluribus indicationibus sufficit. Præterea *liquorem C. C. succinatum* longè præstantissimum, essentias *myrrhæ*, *succini cum* ⊖*e vol.* ♁*so* paratas, it. *essent. gumm. amm.* varias *lignorum*, *sassafras*, quod alexipharmacum catarrhorum audit, *aloes*, *Tincturas* ♁*nii B. D. Ludovici*, ♀*satam*, quæ potissimum alcalica est, leviter imbuta virtutibus ♁libus, egregiè diuretica, stomachi, œsophagi miliares & ⊖vales glandulas ex virtute ♁lium non ritè fixatorũ ad sputationes in catarrhis pectus obsidentibus desideratissimas, stimulans. Radicem catarrhorum tenuium cumprimis & acrium seu calidorum penitius attingunt *opiata*, quæ sedativâ Archei furentis vi potentissima, lymphæ hinc impetum retardando & spicula obtundendo præsentaneum sæpe solamen afferunt. *Vid. River. Pr. l. 1. c. XV. Sylvii Prax. l. 1. c. 19. 20. &c. Mynsichti Armam. med. chym. Excell. Wedelii opiolog. med.* Fermentum enim placabile inducunt, verbis *Helmontii* loquor, ut solâ restauratione & alteritatis Archei restitutione morbus conculcetur. Hinc felicem prædicat ægrum, cujus auxiliator medicus novit lethalia è papavere separare, retento auxilio *Tr. Jus duumvir.* Nota sunt *varia* variorum *Laudana*, inter quæ excellunt per fermentationem ab excellentissimo *Langelotto Ann. III. Ephemerid. german.* & celeberrimo *Ettmüllero dissert. de* ⚗*ntibus*, laudata. Fulget etiam virtutis suæ jubare ma-